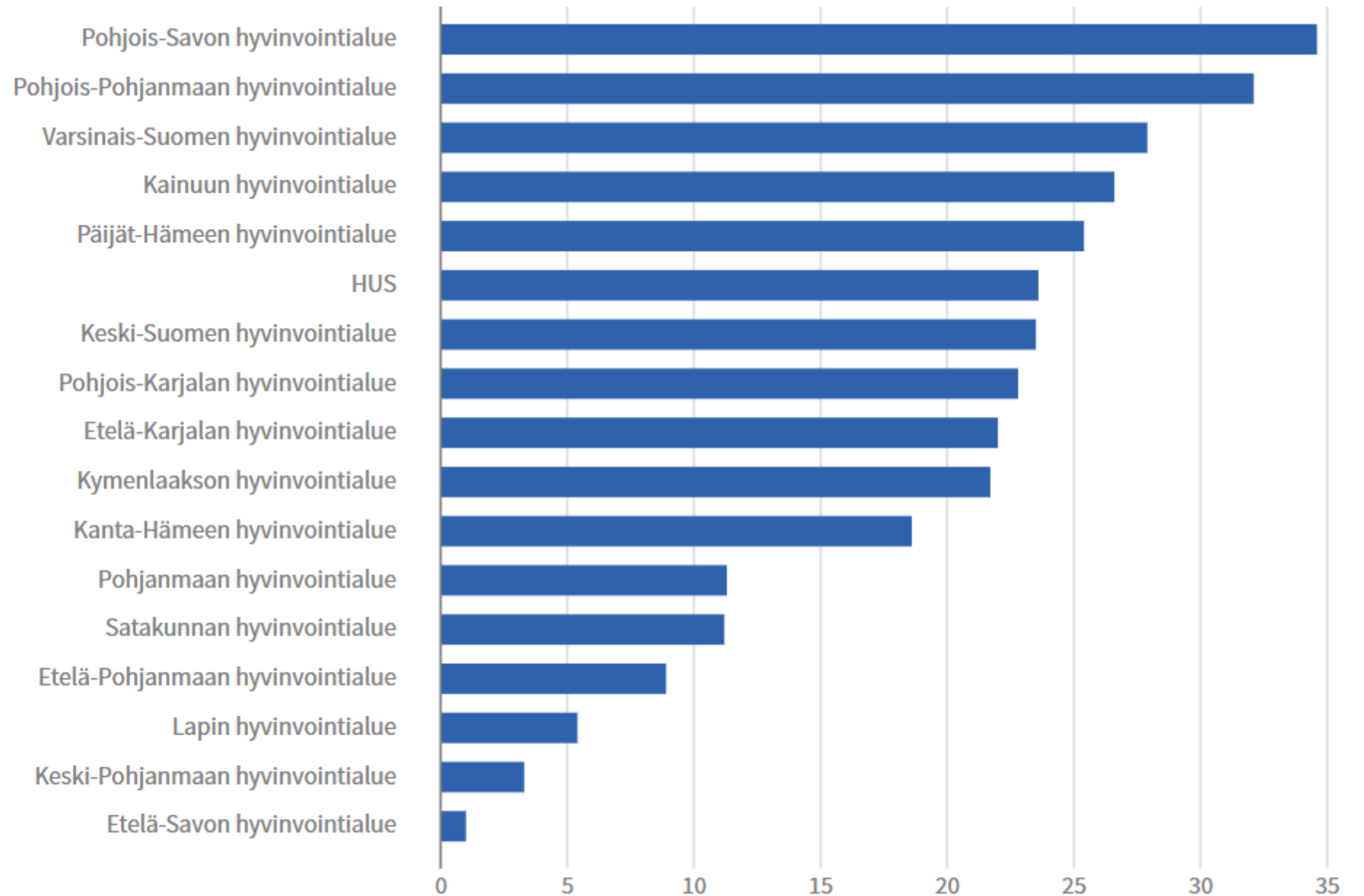

Miten mahdoton yhtälö tasapainotetaan - resurssit ja velvoitteet

Juha Paloneva

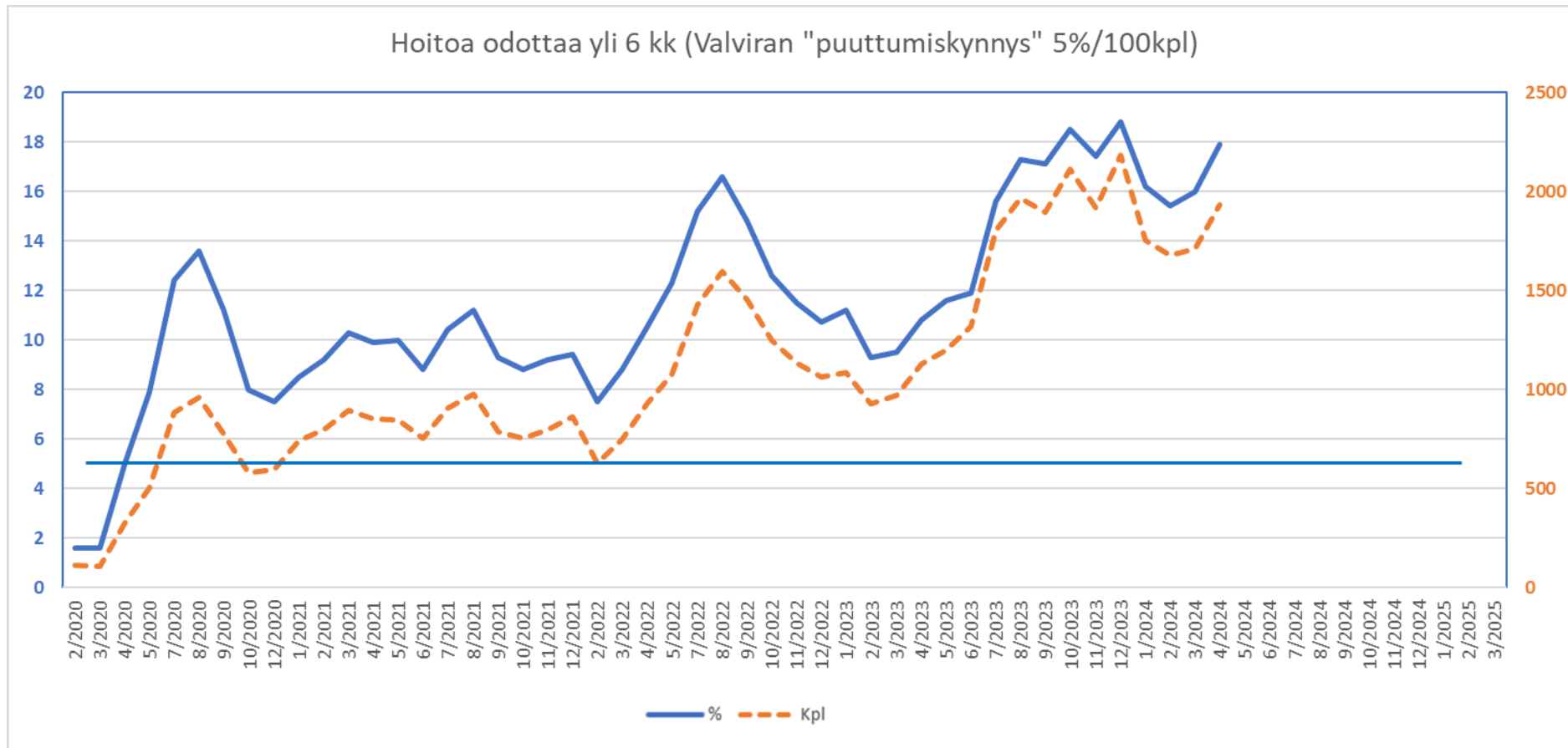
vastuualuejohtaja, sairaalapalvelut, HYVAKS
kirurgian professori, UEF

THL 31.3.2024

■ Yli 180 vrk, %, hoitoa odottaneet

HYVAKS

COVID-19 alkoi

Novan käynnistäminen

Tehy/Super työtaistelut

Hoitovelka, Kysynnän kasvu

Hyvinvointialueet

Valvira sai tarpeekseen erikoissairaanhoidon pääsyn vaikeuksista – määrää 14 hyvinvointialuetta ja HUSin purkamaan jonot

Valvira on antanut määräyksen 14 hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymälle saattaa kiireettömän erikoissairaanhoidon jonot lain vaatimalle tasolle.

YLE 12.3.2024

Hyvinvointialueiden alijäämä repesi – osa alueista etenee valtion mielestä liian hitaasti

Sosiaali- ja terveydenhuolto | Hyvinvointialueiden talouden pitäisi hitaasti kohentua. Tämän vuoden alijäämäksi ennustetaan 0,87 miljardia euroa, mutta summassa on epävarmuutta.

Hallitus leikkaa sotesta, toisin kuin se väittää

HS-analyysi | Hallitus on päättänyt esimerkiksi karsia sosiaalihuollon palveluvalikoimaa. Tällainen päätös on ilman muuta leikkaus, kirjoittaa Helsingin Sanomien politiikan toimittaja Veera Paananen.

ESH velvoittava lainsäädäntö

- Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. (Perustuslaki 19 §)
- HVAn on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää (Järjestämislaki 4 §).
- Jokaisella on oikeus ilman syrjintää hänen terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon niiden voimavarojen rajoissa, jotka kulloinkin ovat terveydenhuollon käytettävissä (Potilaslaki 3§). (huom. talousarvion riittämättömyyttä ei katsoa tässä tarkoitetuksi rajoittavaksi resurssiksi)
- Sote-palvelun on oltava laadukasta, asiakaskeskeistä, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua (Potilaslaki 10§).
- Terveystieteellisen palveluvalikoimaan kuuluvat lääketieteellisesti ja hammaslääketieteellisesti perusteltu sairauksien ennaltaehkäisy, sairauden toteamiseksi tehtävät tutkimukset sekä taudinmääritys, hoito ja kuntoutus (Terveystieteelliselaki 7a§).
- Erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyn odotusaikoja säätelee hoitotakuu (Terveystieteelliselaki 52§).
- Hyvinvointialueella on velvollisuus hankkia palvelut tarvittaessa muualta, mikäli oma palvelutuotanto ei ole riittävää tai hoitotakuu ylittyy (Terveystieteelliselaki 54§).
- Palveluntuottajalla on oltava riittävästi toiminnan edellyttämää henkilöstöä (koulutus, osaaminen) (Valvontalaki 9§).
- VN asetuksella sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista STM/2023/11 säädetään maksujen enimmäismäärästä (Asiakasmaksuasetus).

Terveyspalveluiden kysyntä rajatonta

Hoitoon pääsy läheteellä (Th-laki 54§)

Sitoo merkittävän osan esh kustannuksista

HVAN on järjestettävä sairaanhoitopalvelut Th-laki 24§

Järjestämisvastuuseen kuuluva palveluvalikoima

Rajoittamaton, "Perusteltu hoito ja tutkimukset" Th-laki 7a§

Määräajat (Hoitotakuu) Th-laki 52§

ESH 3 vko lähetteen luku, 3 kk hoidon tarpeen arviointi, 6kk hoito

Määräajan ylittyessä HVAN hankittava palvelut muualta

Toinen HVA, ostopalvelu, palveluseteli tai EU/ETA-maa

Th-laki 54§

Viranomaisvalvonta

Vapaa hoitopaikan valinta, keskittämisasiasetus, hoitajamitoitus

Valtion rahoitus hyvinvointialueille riittämätöntä

Valtiontalouden alijäämäisyys

Lääkäri- ja hoitajapula

Huoltosuhte heikkenee, palvelutarve kasvaa

VELVOITTEET

RESURSSIT JA OLOSUHTEET

© Juha Paloneva

Miten?

vs

Mitä?

Priorisointi: mitä se on ja mitä ei ole?

Hoidon priorisointi: mitä se on ja mitä se ei ole?

Hoidon priorisointi (*prioritization of care*) on jonkin hoidon asettamista etusijalle johonkin toiseen nähden; hoidon posteriorisointi on jostakin hoidosta luopumista jonkin toisen hoidon eduksi. Kun siis arkikielessä käytetään yleensä ihmisten pelottelumielessä sanaa priorisointi, tarkoitetaan itse asiassa hoidon posteriorisointia, eli hoidosta tinkimistä, hoidosta luopumista.

[Etusivulle](#)

Priorisointi ei ole hoitamatta jättämistä

Oleennaista priorisoinnissa on vähähyötyisten hoitojen ja tutkimusten poistaminen julkisesta palveluvalikoimasta.

HS 20.2.2024

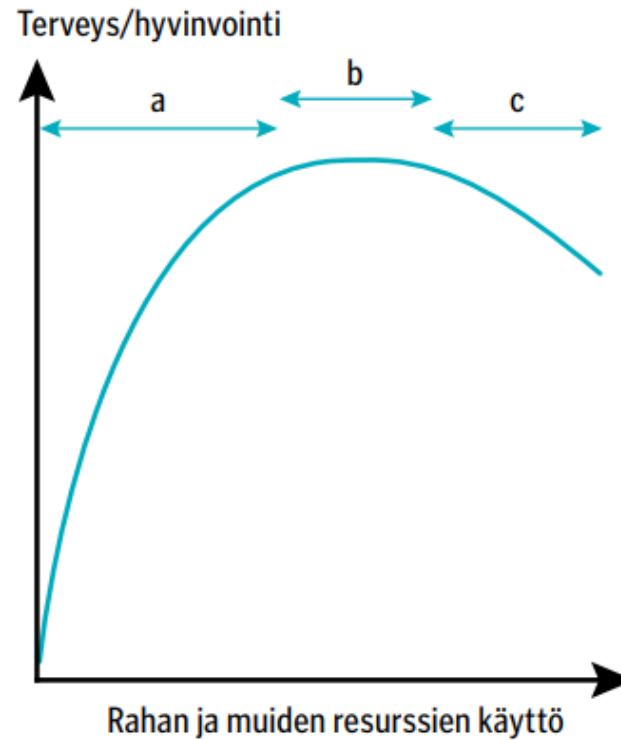
Terveystaloustieteen lait

- Parkinsonin laki: tarjolla oleva kapasiteetti käytetään yleensä kokonaan
- Palvelujen käyttöä määrää pääosin palvelujen tarjonta, ei palvelujen kysyntä eivätkä sairauksien alueelliset vaihtelut (Ryynänen ym. 2006)
- Roemerin laki: Jos hoito lyhentää sairaalassaoloaikaa, niin vapautunut kapasiteetti käytetään seuraavan potilaan hoitoon
- Termodynamiikan neljäs pääsääntö: Sairaalasänky ei jäähdy koskaan

Sairaalan kallein laite?

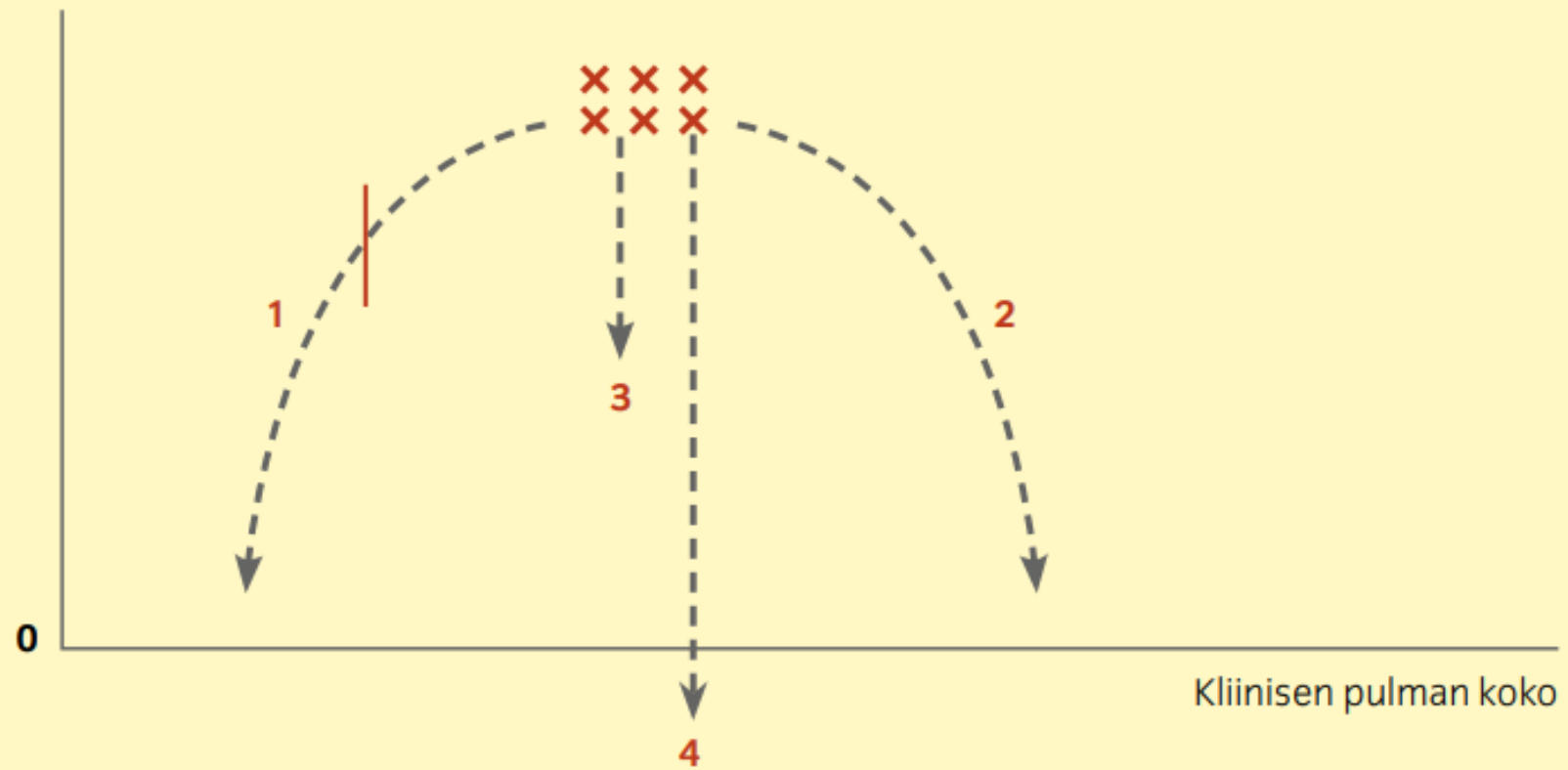
Rajahyödyn käsite

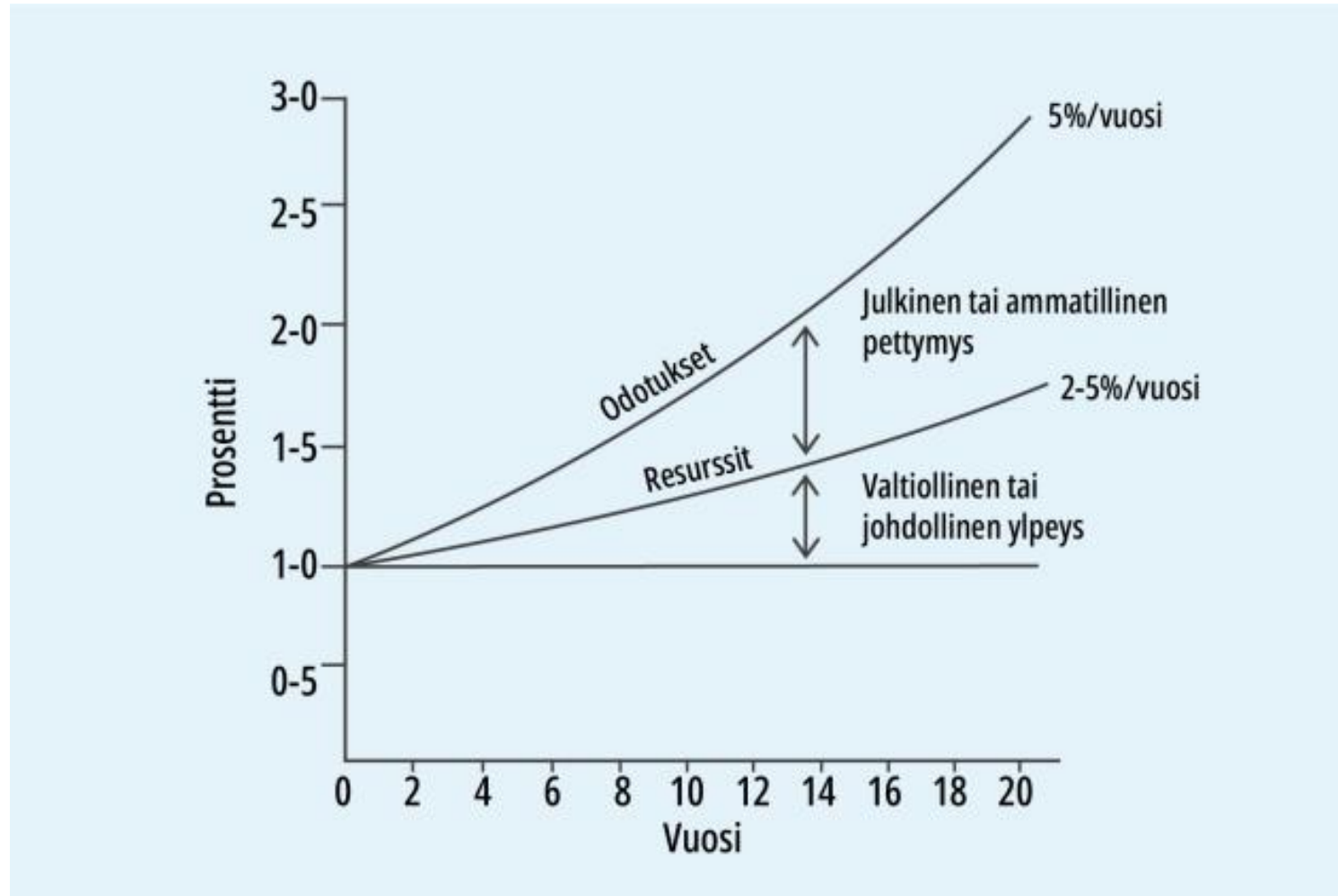
Kun resursseja terveyden edistämiseen ja sairauden hoitoon lisätään, hyöty kasvaa aluksi mutta jatkossa yhä vähemmän – vallitsee vähenevä rajahyöty (a). Resurssien käyttöä edelleen lisättäessä jossain vaiheessa saavutetaan lakipiste (b) ja rajahyöty on nolla. Liiallinen resurssien käyttö voi kääntää rajahyödyn myös laskevaksi (c).

Kekon kukkula

Hyöty / kustannus

Thwaitesin käyrä: odotuksien ja resurssien välinen epäsuhta

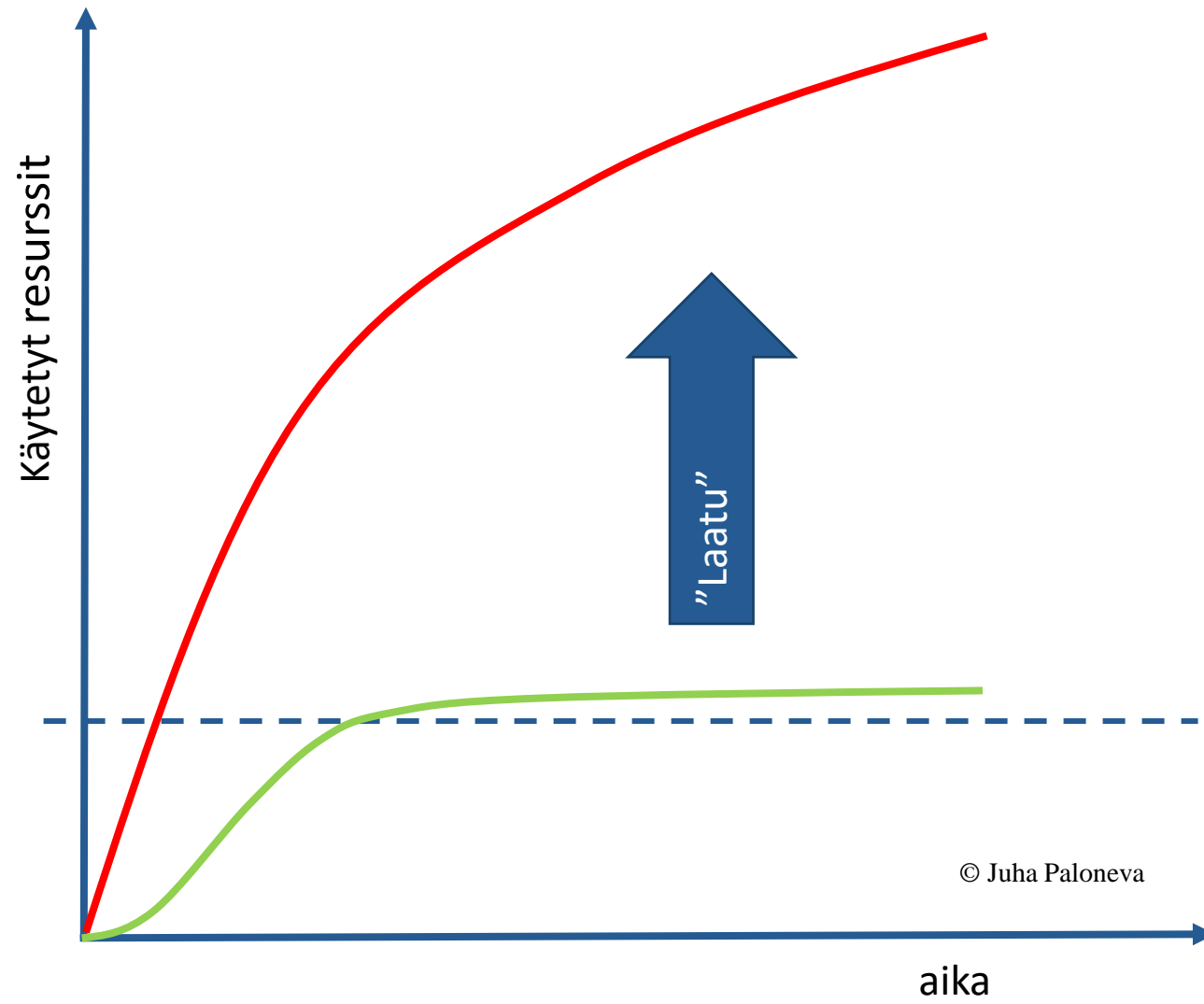
Mitä on terveydenhuollon laatu?

CROSSING THE QUALITY CHASM

Institute of Medicine

A New Health System for the 21st Century

TEHOKKUUS – TURVALLISUUS – VAIKUTTAVUUS – OIKEA-AIKAISUUS – POTILASKESKEISYYS – TASA-ARVOISUUS

Terveyspalveluiden kysyntä rajatonta

Hoitoon pääsy läheteellä (Th-laki 54§)

Sitoo merkittävän osan esh kustannuksista

HVAN on järjestettävä sairaanhoitopalvelut Th-laki 24§

Järjestämisvastuuseen kuuluva palveluvalikoima

Rajoittamaton, "Perusteltu hoito ja tutkimukset" Th-laki 7a§

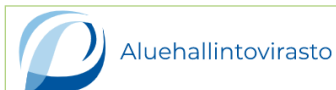
Määräajat (Hoitotakuu) Th-laki 52§

ESH 3 vko lähetteen luku, 3 kk hoidon tarpeen arviointi, 6kk hoito

Määräajan ylittyessä HVAN hankittava palvelut muualta

Toinen HVA, ostopalvelu, palveluseteli tai EU/ETA-maa

Th-laki 54§

Viranomaisvalvonta

Vapaa hoitopaikan valinta, keskittämisasiasetus, hoitajamitoitus

Valtion rahoitus hyvinvointialueille riittämätöntä

Valtiontalouden alijäämäisyys

Lääkäri- ja hoitajapula

Huoltosuhte heikkenee, palvelutarve kasvaa

VELVOITTEET

RESURSSIT JA OLOSUHTEET

© Juha Paloneva

JAMA | Special Communication

Waste in the US Health Care System Estimated Costs and Potential for Savings

William H. Shrank, MD, MSHS; Teresa L. Rogstad, MPH; Natasha Parekh, MD, MS

IMPORTANCE The United States spends more on health care than any other country, with costs approaching 18% of the gross domestic product (GDP). Prior studies estimated that approximately 30% of health care spending may be considered waste. Despite efforts to reduce overtreatment, improve care, and address overpayment, it is likely that substantial waste in US health care spending remains.

Tehottomuus vaivaa TULES-rappeumien hoitoa

Teemu Karjalainen

Tuki- ja liikuntaelinsairauksien (TULES) hoitoon käytetyt resurssit eivät suuntaudu optimaalisesti. Valtaosa TULESin aiheuttamasta taakasta liittyy rappeumaan (1). Siihen ei näytä löytyvän tehokasta hoitoa.

Lupaavina pidetyt ja laajasti käytetyt hoidot ovat osoittautuneet tutkimuksissa tehottomiksi yksi kerrallaan. Hyviä esimerkkejä ovat kasvutekijä-, kantasolu- tai hyaluronaatti-injektiot, rappeutuneen polvinivelkierukan osapoistot sekä tekonivelrobotit (2,3,4,5,6). Niitä kaikkia on käytetty ja käytetään edelleen, vaikka tieteellinen näyttö ei sitä tue.

JAMA | **Original Investigation**

Clinical Benefit and Regulatory Outcomes of Cancer Drugs Receiving Accelerated Approval

Ian T. T. Liu, MD, JD, MPH, MS; Aaron S. Kesselheim, MD, JD, MPH; Edward R. Scheffer Cliff, MBBS, MPH

CONCLUSIONS AND RELEVANCE Most cancer drugs granted accelerated approval did not demonstrate benefit in overall survival or quality of life within 5 years of accelerated approval. Patients should be clearly informed about the cancer drugs that use the accelerated approval pathway and do not end up showing benefits in patient-centered clinical outcomes.

JAMA. 2024;331(17):1471-1479. doi:[10.1001/jama.2024.2396](https://doi.org/10.1001/jama.2024.2396)

Published online April 7, 2024.

Sote-uudistus tuottaa nyt liikaa yllätyksiä

Hyvinvointialueet pohtivat säästöpainessa palveluverkkojensa kovaa karsintaa. Tosin kukaan ei tiedä, kuinka luotettavia alueiden talousarviot ovat.

📌 Tilaaajille

Sote-uudistuksen tavoitteena oli turvata suunnilleen samantasoiset palvelut koko maassa ja hillitä samalla kulujen kasvua väestön ikääntyessä. Ajatuksena oli, että ihmisiä hoidettaisiin mahdollisimman paljon ja ennakoivasti perusterveydenhuollossa eli lähipalveluissa, kuten terveysasemilla, jotta paine kalliiseen erikoissairaanhoidon sairaaloissa vähenisi. Näin uudistusta mainostettiin myös kansalaisille.

Kansalaisten silmissä uudistus näyttäytyy kuitenkin lähinnä lähipalveluiden karsimisena. Kulujen kasvun hidastumisestakaan ei voi olla varma, sillä erikoissairaanhoidossa monet kulut kasvavat. Yksi syy on, että kolme rinnakkaisjärjestelmää kilpailee henkilökunnasta.

Sote-uudistuksen mahdollistanut poliittinen kompromissi on käymässä kalliiksi, kun ihmiset alkavat menettää uskoaan järjestelmään. Siksi nyt on alettava oikeasti pohtia, mitkä asiat kuuluvat julkiselle terveydenhuollolle ja mitkä eivät.

HS pääkirjoitus 19.3.2024

Menoleikkauksia etsittävä sote-tehtävien karsimisesta, sanoo Orpo Ylellä

LEHTIKUVA

JULKAISTU 18.02.2024 17:15

MARIA NYKÄNEN
maria.nykanen(at)mtv.fi

Hallituksen on etsittävä uusia säästöjä sote-sektorin tehtävien karsimisesta, sanoo pääministeri Petteri Orpo (kok.) Ylen tuottamalla pääministerin haastattelutunnilla.

Luetuimmat

NYT

TÄNÄÄN

VIIKKI

1. Navalnyin leski: "Viranomaiset odottavat novitshokin haihtumista ruumiista" – vankilassa tapahtui...
2. Esapekka Lapilla ennennäkemätön kohtalo – rallikansa raivoissaan
3. MTV kysyi Kivimäeltä tämän pakoriskistä ennen katoamista – n: kuului vakuuttava vastaus
4. MTV:n tiedot: Lehtisaaren tappoor liittyvä rikkaan suvun perijätär löyi kuolleena

NÄYTÄ LISÄÄ

LIVE

LIVE

MTV UUTISET LIVE

Eli kenen ongelmaa
olemme täällä
ratkomassa?

Vastaus: MEIDÄN KAIKKIEN

Palveluvaikonta

MBUIO PALLEVIELULIKIOMIMRA
ANALY
HEALTHACKITIJSH
ILIEVAMOKKIES

JTO

Placemeboriet
Käyttöalabita

Kiitos

www.hyvaks.fi

#hyvaks #hyväarkikaikille

